

Recensie Niets

donderdag 30 maart 2017 HetPaleis Sascha Siereveld

<https://www.concertnews.be/recensietonen.php?id=3417&kop=Niets&waar=HetPaleis>

Foto: [Kurt Van der Elst](#)

Een theatervoorstelling maken voor tieners waarin existentiële thema's zijn verwerkt en duidelijk filosofische redeneringen worden opgebouwd, is zeker niet evident; toch zeker niet als je daarbij in de eerste plaats goed theater wil maken. Toch is dit waar De Nwe Tijd in samenwerking met HetPaleis in geslaagd waren. Heeft het leven wel zin of is er niets om voor te leven? Is alles maar een illusie om het grote niets niet onder ogen te moeten zien? Wanneer wordt niets iets en wat geeft het dan betekenis? Tim David, Harald Austbø, Elena Peeters, Judith de Jooode en Laura Mentink kropen uiteindelijk in de huid van enkele jongeren uit het boek "Niets" van Janne Teller om het gruwelijke verhaal te vertellen van hoe de zoektocht naar betekenis uiteindelijk verwerd tot een spel van wraak, groepsdruk en sadisme. Waar "Niets" eerst nog wat flauw, kaal en rustig begon, groeide het gaandeweg uit tot een voorstelling die onder de huid kroop en zowel qua spel als qua verhaal behoorlijk beklijvend werd. We vroegen ons alleen af of het label 11+ niet een beetje te laag was ingeschat. Persoonlijk vonden we het stuk pas geschikt vanaf het secundair onderwijs.

"Jullie zijn voor niets gekomen." Het was de eerste in een net iets te lange reeks van woordspelingen over "niets" en "iets". De vijf acteurs stonden op een lege scène zonder decor, zonder kostuums, zonder coulissen, ... met niets. Het eerste kwartier van de voorstelling kwam daar ook geen verandering in. De cast wisselde eens van plaats, ze namen de tekst over van elkaar, maar voor de rest was er ... niets. Het boeiende was wel dat er al vanaf de start van de voorstelling vrij filosofisch gesproken werd over dit begrip. Uitspraken als "Niemand kan niets doen." en "Niets heeft betekenis." moesten het publiek duidelijk aan het denken zetten over ... niets.

Er werd ook duidelijk verwezen naar het moment dat je van de lagere school overstapt naar het secundair en je het gevoel hebt dat iedereen iets is en jij juist niets. Een heel herkenbaar gevoel dat aangevuld werd met "Dat ik heel veel kan worden, betekent vooral dat ik nog niets ben." Men kroop

hier heel dicht op de huid van de jongeren uit de eerste graad die heel vaak met dit soort van emoties geconfronteerd worden.

Ook de liefde is zo'n raar gevoel waar de opgroeiende puber mee geconfronteerd wordt. Judith de Joode had een geweldig stukje monoloog waarin ze opgewekt startte vanuit dat heerlijk frivole gevoel van vlinders in je buik om dan vervolgens in een verdere analyse van liefde te moeten besluiten dat het niet meer is dan een stofje in de hersenen. Ze kwam tot de verbitterde vaststelling dat een romantische zonsongang niet meer was dan breking van zonlicht en dat die zon ooit zal vergaan, exploderen tot er NIETS overblijft. Judith speelde de omkeer van euforie naar totale wanhoop met heel veel overtuiging en bracht zo het publiek in de juiste sfeer voor het tragische verhaal van Pierre Anthon.

Na de zomervakantie keerde Pierre Anthon, een jongen uit klas 2B in het stadje Tering, terug naar school en kwam daar tot het besluit: "Er bestaat niets van betekenis, dat had ik al lang door. En daarom heeft het geen zin om iets te doen, dat heb ik net begrepen." Hij pakte zijn rugzak in, liep de klas uit en ging in een pruimenboom zitten van waaruit hij dagelijks zijn voormalige klasgenoten bekogelde als ze van en naar school gingen. Agnes, een blond en braaf meisje uit de klas, besliste op een dag dat het zo niet langer kon en dat ze iets moesten doen. "We moeten hem laten zien dat er iets bestaat dat wel betekenis heeft.", opperde een ander meisje uit de klas. En zo groeide het idee om in de verlaten zagerij aan de rand van het stadje Tering een Berg van Betekenis te bouwen. Iedereen werd om beurten uitgedaagd om iets dat hen of haar dierbaar was af te staan en op de Berg van Betekenis te gooien.

Wat startte als een onschuldig en in oorsprong goed idee, groeide onder invloed van groepsdruk en wraak stilaan uit tot iets boosaardig. Het idee dat iets pas betekenis kan hebben als het pijn doet als je het moet opgeven, werd over gevaarlijke grenzen getild zonder dat de groep nog stilstond bij de ernst van het offer en de gevolgen. Kan je als groep uiteindelijk zo ver gaan dat je de gitarist van de klas vraagt om zijn vingers op te geven? Wat heeft dit opbod van offers nog te maken met die jongen in de pruimenboom? Hoe zal deze Berg van Betekenis hem helpen in de zoektocht naar de zin van het leven?

Vanaf dat het verhaal van Pierre Anthon en de jongeren uit Tering (wat een toepasselijke naam voor een inriest stadje) begon, veranderde de sfeer van het stuk totaal. Wat als een onschuldige vertelling begon, groeide al vrij snel uit tot een beklijvend verhaal met herkenbare thema's als groepsdruk, erbij willen horen, niet mogen huilen, het willen overtroeven en geen nee durven zeggen als je uitgedaagd wordt. Het waren elementen die zonder twijfel deel uitmaken van de leefwereld van de opgroeiende jongeren van nu en die hier op een heel natuurlijke wijze verwerkt zaten in het verhaal.

En hoewel de uitgangspositie van een jongen in een boom misschien niet meteen een alledaagse situatie was, waren de reacties van de jongeren en de personages erg herkenbaar. Zo zette Elena Peeters een heel overtuigende Agnes neer. Wat aanvankelijk leek op een onschuldig, lief, blond schoolmeisje dat nog even het geweten van de groep wilde spelen als ze de indruk had dat het idee ging ontsporen, groeide uit tot een ijsskoude bitch die over lijken ging om haar wraak te krijgen.

Harald Austbø speelde de coole, ietwat contraire kerel met de grote mond die later een groot gitarist wilde worden. Zijn absoluut topmoment was toen hij uit zijn rol stapte en het publiek en zijn medespelers ging beschuldigen dat het allemaal maar nep, maar niets was. Het was allemaal maar goedkoop om te spelen alsof. Wat als ze nu op het podium eens echt gingen doen wat ze anders zouden spelen? En hier werd het publiek heel concreet uitgedaagd om zelf standpunt in te nemen: kiezen voor het brave of meegaan met de stroming van de groep? De fantasiewereld van de jongeren in Tering werd plots de realiteit van de jongeren in Antwerpen. In plaats van anderen te veroordelen, moesten ze nu zelf oordelen. Het theaterstuk ging hen nu wel erg dicht op de huid zitten.

Tot op dit punt waren we echt heel erg onder de indruk van hoe Freek Vielen de thematiek van het stuk had uitgewerkt. Alleen de volgende scène ging er voor een jongerenvoorstelling met het label 11+ naar ons aanvoelen toch over. We zijn er ons terdege van bewust dat jongeren vandaag de dag al erg vroeg vertrouwd zijn met geweld in heel veel vormen, maar dit was toch net een brug te ver.

Het antwoord van Laura Mentink naar aanleiding van de aanval op haar personage was dan wel weer erg sterk. Positieve boodschappen als "We bestaan allemaal uit stukjes. Daarom moeten we er iets

van maken.”, “ Wees niet bang voor het bang zijn als je bang wordt.” en “Durf te falen.” waren hier echt wel op hun plaats. Ze werden met erg veel passie gebracht, maar kregen te veel concurrentie van de klank die Harald Austbø ondertussen uit zijn elektrische gitaar deed komen. De sfeerzetting was prima, maar de inhoud van Laura’s woorden dreigde een beetje verloren te raken. Er werd opnieuw verwezen naar de liefde en naar de zonsondergang, maar dit keer in een vurig pleidooi om open te staan voor het magische en het “meer” van deze gevoelens.

En net nu er weer wat positiviteit weerklonk, hadden we het lugubere slot nog tegoed van hoe het verder afliep in Tering. Een donker verhaal werd nog donkerder tot uiteindelijk het harde “En de klas zegt NIETS.” weerklonk. Het zou maar een erg sombere gedachte zijn geweest om jongeren daarmee de zaal uit te sturen en daarom was het laatste woord voor Tim David die met een klein gebaar toch nog iets hoopvol kon vertellen over het hebben van betekenis.

< Sascha Siereveld >